

Aan
de gemeenteraad

Datum 3 maart 2020
Zaaknummer InProces BBV: 2020-0028707
Betreft Afwegingen en focus gemeente Dordrecht inzake
Toekomst samenwerking in/met de Drechtsteden

Vergadering van
Portefeuillehouder: Wouter Kolff
Begrotingsprogramma Samenwerkend en Verbindend Dordrecht
Pijler Bestuur en Middelen
Kernteam/Opgave: Versterking Bestuur & Organisatie - Strategie & Control
Auteur: Erik Logtenberg
E-mail: ea.logtenberg@dordrecht.nl
Verantwoordelijke: Erik Logtenberg
Openbaar: Ja

Voorgesteld besluit

1. het college op te dragen om de komende maanden het gesprek met de overige Drechtstedengemeenten door middel van de collegeconferenties voort te zetten en met een zo breed mogelijk gedragen voorstel voor een toekomstbestendige regionale samenwerking bij de gemeenteraad terug te komen;
2. hierbij zowel aspecten van samenwerkingscultuur als samenwerkingsstructuur te betrekken;
3. als inbreng vanuit de gemeente Dordrecht bij de komende collegeconferenties over de toekomst van Drechtstedensamenwerking aan het college de volgende bandbreedte mee te geven: De voor Dordrecht meest gewenste sturingsopties zijn die van het aanpassen van de GRD (optie 3) óf het werken in een centrumgemeenteconstructie (optie 4), dan wel (afhankelijk van de betreffende taken) een combinatie daarvan.

Raadsvoorstel

Wat is het doel?

Uw raad heeft op 29 oktober 2019 unaniem een motie aangenomen aangaande de samenwerking in de Drechtsteden. Daarin wordt ons verzocht om het voortouw te nemen bij de uitwerking van een nieuwe manier van samenwerken, specifiek in het sociaal domein. Uw raad is specifiek op zoek naar alternatieve modellen, maar heeft ook terecht uitgesproken dat er ingrepen nodig zijn in de samenwerkingscultuur. Wij herkennen dat en hebben een heel mooie eerste stap gezet met de collegeconferentie van 14 februari 2020.

De samenwerkingscultuur is essentieel voor het slagen van welk model dan ook. Dit moet in de toekomst meer dan nu ondersteund worden door informele, regionale ontmoetingsmomenten die er écht toe doen. De inspiratie zal komen uit de uitdagende opgaven waar we voor staan en uit de mooie successen die we boeken zoals zeer recent met de regiodeal. Kortom: we moeten investeren in relaties.

De huidige structuur zorgt er door onduidelijke verantwoordelijkheden waardoor relaties onder druk komen te staan en zorgt voor veel bestuurlijke drukte. Een aantal raadsleden en wethouders ervaart geen of onvoldoende positie in ons samenwerkingsmodel en geven aan daardoor hun rol als bestuurder in het sociaal domein of hun kaderstellende en controlerende rol als raadslid onvoldoende invulling te kunnen geven.

Wij focussen ons nu verder op de alternatieve besturingsmodellen. U wilt weten welke alternatieve modellen er zijn die ruimte bieden voor lokaal maatwerk, de gewaardeerde expertise van de sociale dienst borgen en zorgen dat Dordrecht als centrumstad politiek bestuurlijk haar rol kan waarmaken.

De motie ademt dat uw raad regie wil pakken als centrumgemeente. Uw raad wil een samenwerking met meer mogelijkheden tot lokale sturing en een heldere democratische legitimiteit. Deze samenwerking moet passen bij de opgaven van een grootstedelijke 100.000+ stad en de huidige tijdsgeest met decentrale taken. Uw raad wilde weten hoe we een effectievere, modernere en toekomstbestendiger manier van samenwerking kunnen realiseren.

Uw raad heeft op 11 november 2019 een brief ontvangen waarin wij hebben aangegeven op welke wijze wij met deze motie om zouden gaan. Een belangrijke stap was het inzetten van een proces, gezamenlijk met de andere Drechtstedengemeenten, om tot een nieuw perspectief op onze samenwerking te komen. Wij hebben met u op dinsdag 18 februari 2020 gesproken over de opvolging van de motie en inzicht gegeven in het doorlopen traject tot nu toe, inclusief een terugkoppeling van de werkconferentie van de Drechtsteden colleges van vrijdag 14 februari 2020. Alvast vooruitblikkend naar de mogelijkheden is een korte technische presentatie over de samenwerkingsvormen gegeven met de toezegging dat een nadere uitwerking wordt aangeleverd. Die heeft u inmiddels ontvangen. Die beschrijving van huidige en alternatieve besturingsmodellen is een neutrale, technische weergave. In dit raadsvoorstel wordt een verdere weging van de belangen/ motieven gemaakt.

De regie pakken als centrumgemeente betekent in de ogen van het college dat wij een helder en voortvarend proces lopen én dat we dat mét de andere gemeenten doorlopen. We streven bij eventuele aanpassingen naar een toekomstig samenwerkingsmodel naar voldoende draagvlak in de gemeenten.

U heeft in uw motie een aantal wensen of stelt eisen aan een toekomstig besturingsmodel. U vindt een beschrijving van de verschillende modellen, beoordeeld aan de hand van deze eisen en wensen, verder op in deze brief. Wij hebben ook zelf gemerkt dat dit een complexe materie is: het gaat al snel om allerlei op het oog technische verschillen tussen de verschillende modellen. U kunt ervoor kiezen om uw gesprek als raad aan de hand van deze modellen te voeren. Wij menen uw gesprek echter beter te kunnen ondersteunen, door twee essentiële keuzen voor de toekomst eruit te lichten.

Wat zijn per beslistpunt de argumenten en wat is hierop de toelichting? De Belangrijkste te maken keuzen

De belangrijkste keuzen die wij moeten maken en die bepalend zijn voor het uiteindelijke model zijn:

1. Willen wij in de toekomst dat keuzen in ons sociaal beleid via de regio worden gemaakt of in onze eigen gemeenteraad?
2. Willen wij de verantwoordelijkheid voor de organisatie delen met overige gemeenten of willen wij deze alleen dragen?

Ad 1. Keuzen in sociaal beleid regionaal of lokaal?

U wilt het risico verminderen dat Dordrecht op een ongewenste wijze wordt geraakt in het sociaal beleid. Een van de pijlers van het samenwerkingsmodel waar wij nu in zitten, is dat wij taken hebben gedelegeerd aan de GRD. Wij kunnen als gemeente in de huidige constructie niet voorkomen dat ongewenste beslissingen worden genomen, omdat wij de besluitvorming hebben gedelegeerd aan de Drechttraad. Anders geformuleerd: wij gaan (college en raad) niet meer over

deze taken (besluitvorming vindt op andere plek plaats). De enige manier om zeker te weten dat wij niet op ongewenste wijze worden geraakt in het sociaal beleid, is daarmee een wijziging van de regeling waarbij wij de taken niet langer delegeren, maar mandateren.

Een afweging binnen het huidige systeem kan zijn om Dordrecht een groter stemgewicht te geven, zodat er bijvoorbeeld altijd een meerderheid ontstaat als Dordrecht en één andere gemeente voor een voorstel stemmen. De besluitvorming blijft dan gemandateerd, maar het risico dat Dordrecht op ongewenste wijze geraakt wordt, wordt verkleind.

Wat betekent lokaal sociaal beleid in de praktijk voor de samenwerking?

...Voor inwoners

- Sociaal beleid kan gaan verschillen per gemeente. Of dit wenselijk is vanuit het perspectief van inwoners van deze regio is een politieke vraag die we hier niet kunnen beantwoorden.

...Voor raadsleden en Drechtraadsleden

- De politieke discussie over keuzen in beleid en uitvoering verschuift van Drechtraad en DSB naar gemeenteraad en colleges.

...Voor beleid en uitvoering

- Het is een aanname dat gemeenten niet of beperkt gaan variëren op de uitvoering van wettelijke taken (bv het verstrekken van een uitkering).
- Het is denkbaar dat gemeenten verschillende keuzen willen gaan maken op de invulling binnen wettelijke taken; bijvoorbeeld hoe intensief wordt ingezet op de begeleiding naar werk van bepaalde groepen.
- Het is waarschijnlijk dat gemeenten verschillende keuzen willen gaan maken op sociaal beleid; bijvoorbeeld eigen bijdragen, de hoogtes of inkomensgrenzen van het minimabeleid, de bijdragen aan de collectieve ziektekostenverzekering.

...Voor kwaliteit, efficiency en organisatie

- Hoe meer verschillende keuzen gemeenten gaan of willen maken, des te meer kosten voor ontwikkeling van beleid worden gemaakt en hoe hoger de uitvoeringskosten worden.

Ad 2 Verantwoordelijkheid voor organisatie gedeeld met andere deelnemende gemeente of Dordrecht verantwoordelijk voor de organisatie

Op hoofdlijnen zijn er twee constructies die we kunnen gebruiken om de samenwerking vorm te geven. In de eerste, zoals we die nu kennen, zijn de deelnemende gemeenten "eigenaar" van de samenwerking. Vanuit dat eigenaarschap beslissen zij samen over de taken en de wijze van werken van de gezamenlijke uitvoeringsorganisatie. We noemen dit een openbaar lichaam. Wij hebben daar als grote gemeente geen andere rol in dan de andere gemeenten. Wel kan aan dat aspect vormgegeven worden door de stemverhouding aan te passen. Bijvoorbeeld door deze te baseren op de omvang van de taken en daarmee de financiële inbreng.

In de tweede constructie is de centrumgemeente "eigenaar" van de samenwerking. De overige gemeenten besluiten welke taken ze mandateren. De centrumgemeente gaat over het aanbod van de taken en de wijze van werken van de organisatie. De in de regeling deelnemende gemeenten kopen beleid en / of diensten in bij de centrumgemeente. Dordrecht bepaalt, uiteraard in overleg met de andere gemeenten de inhoud van basispakketten en eventuele pluspakketten.

Wat betekent Dordrecht als centrumgemeente in de praktijk ten opzichte van de huidige situatie?**... Voor inwoners**

- Omdat Dordrecht als centrumgemeente bepalend is in beleid en uitvoering, kunnen er geen keuzen worden gemaakt die Dordtse inwoners op een volgens Dordrecht ongewenste manier raken.
- Voor de inwoners van de andere gemeenten geldt dat in welke mate zij geraakt zullen worden door het beleid van hun gemeente, afhangt van de afspraken die hun gemeente maakt met de gemeente Dordrecht over de inhoud van basis- en pluspakketten.

...Voor beleid en uitvoering

- De overige gemeenten besluiten welke taken ze mandateren. De centrumgemeente gaat over het aanbod van de taken en de wijze van werken van de organisatie.
- Dordrecht bepaalt, uiteraard in overleg met de andere gemeenten de inhoud van basispakketten en eventuele pluspakketten.

...Voor raadsleden en Drechtraadsleden

- Er is geen Drechtraad of DSB (DB) meer voor sociaal beleid, wel voor bedrijfsvoering tenzij de centrumgemeente dat ook gaat uitvoeren..
- Besluiten over sociaal beleid worden genomen in de gemeenteraad.
- Collectieve beleidswensen van de centrumgemeente en de overige gemeenten komen tot uitdrukking in een basispakket; individuele beleids- en uitvoeringwensen van de niet-centrumgemeenten in pluspakketten.

...Voor kwaliteit, efficiency en organisatie

- Hoe meer verschillende keuzen gemeenten gaan of willen maken, des te meer kosten voor ontwikkeling van beleid worden gemaakt en hoe hoger de uitvoeringskosten worden.
- De SDD (GRD) wordt (worden) onderdeel van de gemeente Dordrecht. Gemeentelijke organisatie Dordrecht wordt dan ongeveer twee keer zo groot. Dit is een forse organisatieverandering.
- Het financiële risico ligt bij de gemeente Dordrecht.

Beschrijving modellen

Op basis van de hiervoor beschreven twee belangrijkste keuzen zien wij de volgende vier opties op hoofdlijnen (zie bijlage). In optie 1, 2 en 3 is een aparte afweging het al dan niet veranderen van de stemverhoudingen om meer recht te doen aan de centrumrol van Dordrecht.

Optie 1: huidige situatie onveranderd

Kern van het huidige model is samenwerking in een openbaar lichaam (gedeeld eigenaarschap) met regionale besluitvorming in de Drechtraad. Een unieke vorm in Nederland is daarbij dat het AB (Drechtraad) niet alleen langs gemeentelijnen is samengesteld maar ook langs partijlijnen.

Optie 2: huidige situatie met verandering van Drechtraad in regulier AB met wethouders

In deze optie wordt de Drechtraad "omgebouwd" tot een algemeen bestuur zoals dat gebruikelijk is in deze vorm van samenwerken: gevuld door wethouders.

Optie 3: GRD blijft in stand; beleid gaat "terug" naar gemeenten (van delegatie naar mandaat)

In deze optie blijft de GRD bestaan, maar worden de beleidskeuzen formeel gemaakt door de afzonderlijke gemeenteraden. Deze worden wel ingekaderd, omdat het AB als bestuur van de GRD moet besluiten welke zaken "verplicht" moeten worden afgenomen en welke zaken tot het "pluspakket" behoren.

Optie 4: centrumgemeente

In deze optie vervalt de GRD als aparte rechtspersoon, organisatie en bestuur. Dit alles wordt ondergebracht bij de gemeente Dordrecht. Basispakketten en pluspakketten worden door Dordrecht in overleg met de deelnemers, vastgesteld.

Eisen en criteria aan de modellen

Uw motie bevat een aantal toetsingscriteria voor de te beschrijven alternatieve besturingsmodellen:

- Risico verminderen dat Dordrecht op onwenselijke wijze in haar sociaal beleid of anderszins geraakt wordt door besluiten en processen in de GRD.
- Meer flexibiliteit om naar eigen keuze diensten wel of niet af te nemen / meer ruimte politieke sturing vanuit gemeenteraad.
- Behoud verworvenheden van de SDD en het SCD.
- Dordrecht politiek bestuurlijk haar rol als centrumgemeente kan blijven waarmaken.
- Dordrecht toont verantwoordelijkheid voor het gemeenschappelijk belang van en met de omliggende gemeenten in de regio.
- Geen afbreuk doen aan de kracht en waarde van het als Drechtstedenregio gezamenlijk optrekken richting provincie, Rijk en andere overheden.

Ons college is op basis van uw motie nader in gesprek gegaan over de criteria en heeft aanvullend nog een aantal andere afwegingen meegenomen in het beoordelen van modellen:

- *Consequenties voor de organisatie(s)*
Wij kijken in deze discussie naar wat ons perspectief op de langere termijn is: eventuele wijzigingen in de besturing zijn niet morgen geregeld. Dat neemt niet weg dat een overweging óók is wat de organisatorische consequenties van een bepaalde keuze voor de komende jaren zijn.
- *Hoe aantrekkelijk is een model voor gemeenten buiten de Drechtsteden om "in te stappen"?*
U verzoekt in uw motie om ook het perspectief van jeugd te betrekken in het inventariseren van alternatieve modellen. In dat kader vinden wij ook van belang te taxeren hoe de gemeenten buiten de Drechtsteden kijken naar de alternatieven. Het is uiteraard aan de gemeenten zelf om hier een oordeel over te hebben; we maken hier een eerste inschatting.
- *Hoe aantrekkelijk is een model voor de overige Drechtstedengemeenten?*
Het is uiteraard aan de gemeenten zelf om hier een oordeel over te hebben; we maken hier een eerste inschatting.
- *De bestuurlijke drukte die gepaard gaat met een model*
Een voornaam kritiekpunt op het huidige model is de hoeveelheid formele en informele overleggen die nodig zijn. Daarom nemen wij als criterium bestuurlijke drukte op.

Beoordeling modellen

We beoordelen hieronder de vier genoemde opties op basis van de criteria die genoemd zijn in de motie.

Optie 1: huidige situatie onveranderd en delegatie consequent doorvoeren

- *Risico verminderen dat Dordrecht op onwenselijke wijze in haar sociaal beleid of anderszins geraakt wordt door besluiten en processen in de GRD*
In de huidige situatie zijn belangrijke delen van het sociaal domein gedelegeerd aan de GRD. Dordrecht heeft geen andere sturingsmogelijkheid om in de ogen van Dordrecht onwenselijke besluiten te voorkomen dan het smeden van coalities in de Drechtraad.
- *Meer flexibiliteit om naar eigen keuze diensten wel of niet af te nemen / meer ruimte voor politieke sturing vanuit gemeenteraad*
Een fundamentele keuze in het huidige model is regionaal sociaal beleid: de lokale verantwoordelijkheden op een aantal terreinen zijn gedelegeerd aan de GRD. Dit maakt flexibiliteit maar beperkt mogelijk.
- *Behoud verworvenheden van de SDD en het SCD*
De verworvenheden van de SDD en het SCD zijn als volgt samen te vatten: zij hebben ons kwaliteit (expertise), continuïteit en efficiency opgeleverd. Deze voordelen zijn het sterkst als er sprake is van eenduidige keuzen in beleid en uitvoering. Daarmee scoort de huidige situatie hoog op (het behoud van) deze verworvenheden.
- *Politiek bestuurlijke rol als centrumgemeente waarmaken*
In de huidige situatie is er formeel gesproken geen sprake van een centrumgemeenterol van Dordrecht voor wat betreft de taken van de GRD. Beleid en uitvoering liggen in de regio.
- *Dordrecht toont verantwoordelijkheid voor het gemeenschappelijk belang van en met de omliggende gemeenten in de regio*
In de huidige situatie toont Dordrecht verantwoordelijkheid voor de regio door onderdeel uit te maken van een constructie die de hele regio in staat stelt gebruik te maken van de eerder genoemde verworvenheden van de SDD en SCD. Bij het consequent doorvoeren van delegatie is geen noodzaak om de gedelegeerde taken lokaal bestuurlijk te beleggen.
- *Geen afbreuk doen aan de kracht en waarde van het als Drechtstedenregio gezamenlijk optrekken richting provincie, Rijk en andere overheden*
Los van de recente discussie over de toekomst van onze samenwerking in het sociaal domein, is de kracht van waarde van deze samenwerking tot nu toe geweest dat we als regio duidelijke en gezamenlijke keuzen hebben gemaakt over beleid en uitvoering in het sociaal domein.
- *Consequenties voor de organisatie(s)*
Geen (huidige situatie).
- *Hoe aantrekkelijk is een model voor gemeenten buiten de Drechtsteden om "in te stappen"?*
De huidige situatie wordt door de gemeenten buiten de Drechtsteden als niet aantrekkelijk gezien, gezien de wijze van besluitvorming.
- *Hoe aantrekkelijk is een model voor de overige Drechtstedengemeenten?*
De beelden hierover lopen momenteel uiteen. Er worden verschillende kritiekpunten om het huidige model geuit.
- *De bestuurlijke drukte die gepaard gaat met een model*
De huidige situatie vraagt een groot aantal informele en formele overleggen om tot besluitvorming te komen. Bij het consequent doorvoeren van delegatie neemt de bestuurlijke drukte af.

Optie 2: vervangen Drechtraad door regulier AB bestaande uit wethouders (beleid blijft in de regio; geen raadsregeling meer)

- *Risico verminderen dat Dordrecht op onwenselijke wijze in haar sociaal beleid of anderszins geraakt wordt door besluiten en processen in de GRD*

In deze optie wordt dit risico kleiner doordat de "Dordtse vertegenwoordiging" per definitie als eenheid stemt (dit is nu niet het geval). Dit geldt voor alle gemeenten. Het risico voor Dordrecht kan nog verder verkleind worden door de stemverhoudingen aan te passen.

- *Meer flexibiliteit om naar eigen keuze diensten wel of niet af te nemen / meer ruimte voor politieke sturing vanuit gemeenteraad*
Waar gemeenteraadsleden nu immers nog via de Drechtraad invloed kunnen uitoefenen, vervalt in deze optie de mogelijkheid. Daarmee nemen de sturingsmogelijkheden voor raadsleden (hetzij via de eigen raad hetzij via de Drechtraad) in deze optie eerder af dan toe
- *Behoud verworvenheden van de SDD en het SCD*
De verworvenheden van de SDD en het SCD zijn als volgt samen te vatten: zij hebben ons kwaliteit (expertise), continuïteit en efficiency opgeleverd. Deze voordelen zijn het sterkst als er sprake is van eenduidige keuzen in beleid en uitvoering. Omdat dit in deze optie regionale keuzen blijven, scoort deze optie hoog op (het behoud van) deze verworvenheden.
- *Politiek bestuurlijke rol als centrumgemeente waarmaken*
In deze optie is geen sprake van een centrumgemeenterol van Dordrecht voor wat betreft de taken van de GRD. Beleid en uitvoering liggen in de regio.
- *Dordrecht toont verantwoordelijkheid voor het gemeenschappelijk belang van en met de omliggende gemeenten in de regio*
In deze optie toont Dordrecht verantwoordelijkheid voor de regio door onderdeel uit te maken van een constructie die de hele regio in staat stelt gebruik te maken van de eerder genoemde verworvenheden van de SDD en SCD.
- *Geen afbreuk doen aan de kracht en waarde van het als Drechtstedenregio gezamenlijk optrekken richting provincie, Rijk en andere overheden*
Los van de recente discussie over de toekomst van onze samenwerking in het sociaal domein, is de kracht van waarde van deze samenwerking tot nu toe geweest dat we als regio duidelijke en gezamenlijke keuzen hebben gemaakt over beleid en uitvoering in het sociaal domein. Dat is geborgd in deze optie.
- *Consequenties voor de organisatie(s)*
Geen.
- *Hoe aantrekkelijk is een model voor gemeenten buiten de Drechtsteden om "in te stappen"?*
Door de afnemende bestuurlijke drukte en de toenemende mogelijkheden voor wethouders om te sturen is dit model aantrekkelijk voor gemeenten.
- *Hoe aantrekkelijk is een model voor de overige Drechtstedengemeenten?*
Invloed en besluitvorming verschuiven van Drechtraad (raadsleden) naar AB/DB (wethouders). Dit is een wezenlijke verschuiving die verschillend getaxeerd kan worden.
- *De bestuurlijke drukte die gepaard gaat met een model*
Doordat de Drechtraad verandert in een regulier AB neemt de bestuurlijke drukte aanzienlijk af.

Optie 3: GRD blijft bestaan; van delegatie naar mandaat (beleid wordt lokaal bepaald)

- *Risico verminderen dat Dordrecht op onwenselijke wijze in haar sociaal beleid of anderszins geraakt wordt door besluiten en processen in de GRD*
De gemeenteraad gaat dan weer over het (vaststellen van) beleid. Dit wordt wel begrensd door het aanbod van basispakket en pluspakketten van de GRD. Daarmee zal het risico verminderen ten opzichte van de huidige situatie, maar nog steeds aanwezig zijn. Het risico voor Dordrecht kan wel verkleind worden door de stemverhoudingen aan te passen.

- *Meer flexibiliteit om naar eigen keuze diensten wel of niet af te nemen / meer ruimte voor politieke sturing vanuit gemeenteraad*
De mogelijkheden om eigen keuzen te maken nemen aanzienlijk toe. De gemeenteraad kan immers sturen op c.q. besluiten over de pluspakketten.
- *Behoud verworvenheden van de SDD en het SCD*
Het werken met basis- en pluspakketten zal ten koste gaan van de efficiency. Hoe groter het basispakket des te meer efficiency bewaard blijft. De optie hoeft niet ten koste te gaan van de kwaliteit, als de nieuwe manier van werken goed is ingeregeld. Er zal meer beleidscapaciteit nodig zijn om aan te sluiten bij de lokale behoeften. Nader te bepalen is of die capaciteit bij de afzonderlijke gemeenten of bij de GRD geïmplementeerd dient te worden.
- *Politiek bestuurlijke rol als centrumgemeente waarmaken*
In deze optie is geen sprake van een centrumgemeenterol van Dordrecht voor wat betreft de taken van de GRD. Beleid en uitvoering liggen in de regio.
- *Dordrecht toont verantwoordelijkheid voor het gemeenschappelijk belang van en met de omliggende gemeenten in de regio*
In deze optie toont Dordrecht verantwoordelijkheid voor de regio door onderdeel uit te maken van een constructie die de hele regio in staat stelt gebruik te maken van de eerder genoemde verworvenheden van de SDD en SCD.
- *Geen afbreuk doen aan de kracht en waarde van het als Drechtstedenregio gezamenlijk optrekken richting provincie, Rijk en andere overheden*
In deze optie gaan gemeenten verschillende keuzen maken in beleid en uitvoering van de taken in het sociaal domein. De centrumgemeente kan niet meer per definitie voor de hele regio lobbyen, omdat het beleid per gemeente kan verschillen.
- *Consequenties voor de organisatie(s)*
Deze optie heeft een sterke impact op de werkwijze van de sociale dienst en mogelijk ook op de manier van werken c.q. benodigde formatie in de afzonderlijke gemeenten.
- *De bestuurlijke drukte die gepaard gaat met een model*
Deze neemt op regionaal niveau af, doordat de discussie over beleid voor een deel verschuift naar de gemeenteraden.

Optie 4: centrumgemeente

- *Risico verminderen dat Dordrecht op onwenselijke wijze in haar sociaal beleid of anderszins geraakt wordt door besluiten en processen in de GRD*
In deze optie is er geen risico dat Dordrecht op onwenselijke wijze wordt geraakt. Voor keuzen in beleid en uitvoering zijn wij niet afhankelijk van de wensen van andere gemeenten.
- *Meer flexibiliteit om naar eigen keuze diensten wel of niet af te nemen / meer ruimte voor politieke sturing vanuit gemeenteraad*
Als centrumgemeente is er maximale flexibiliteit voor keuzes en sturing vanuit de gemeenteraad. Ook regiogemeenten kunnen lokaal keuzes maken en hierover afspraken maken.
- *Behoud verworvenheden van de SDD en het SCD*
Dit is mede afhankelijk van het aantal gemeenten dat gebruik maakt van de diensten van de SDD en het SCD. Het werken met basis- en pluspakketten zal ten koste gaan van de efficiency. Hoe groter het basispakket des te meer efficiency bewaard blijft. De optie hoeft niet ten koste te gaan van de kwaliteit, als de nieuwe manier van werken goed is ingeregeld. Er zal meer beleidscapaciteit nodig zijn om aan te sluiten bij de lokale behoeften. Nader te bepalen is of die capaciteit bij de afzonderlijke gemeenten of bij de centrumgemeente geïmplementeerd dient te worden.

- *Politiek bestuurlijke rol als centrumgemeente waarmaken*
In deze optie komt de gevoelde verantwoordelijkheid als centrumgemeente ook in de besturing tot uitdrukking.
- *Dordrecht toont verantwoordelijkheid voor het gemeenschappelijk belang van en met de omliggende gemeenten in de regio*
In deze optie toont Dordrecht verantwoordelijkheid voor de regio door een constructie te bieden die de hele regio in staat stelt gebruik te maken van de eerder genoemde verworvenheden van de SDD en SCD.
- *Geen afbreuk doen aan de kracht en waarde van het als Drechtstedenregio gezamenlijk optrekken richting provincie, Rijk en andere overheden*
In deze optie gaan gemeenten verschillende keuzen maken in beleid en uitvoering van de taken in het sociaal domein. Of dit onze lobbykracht verzwakt is niet te zeggen. Gebleken is dat door het meervoudig lokale opereren in het ruimtelijk-economisch domein ook mogelijkheden biedt voor de lobbykracht.
- *Consequenties voor de organisatie(s)*
Deze optie betekent een nieuwe organisatorische inbedding van de SDD/ GRD. Nadere uitwerking is nodig om de praktische consequenties hiervan in kaart te brengen. Duidelijk is wel dat de organisatie van de gemeente Dordrecht ongeveer twee keer zo groot zal worden.
- *Hoe aantrekkelijk is een model voor gemeenten buiten de Drechtsteden om "in te stappen"?*
De bestuurlijke drukte is beperkt in dit model. Dat zal als een voordeel worden gezien. De taxatie van de niet-Drechtsteden zal vooral afhangen van de geboden prijs, kwaliteit en de aantrekkelijkheid van basis- en pluspakketten. Verder zal een gemeente die nu zelf een centrumgemeenterol vervult of wil vervullen niet zo snel instappen.
- *Hoe aantrekkelijk is een model voor de overige Drechtstedengemeenten?*
Deze optie biedt voordelen qua sturing op beleid en afnemende bestuurlijke drukte. De gemeente Dordrecht gaat met de regiogemeenten in gesprek over logische pakketten.
- *De bestuurlijke drukte die gepaard gaat met een model*
De bestuurlijke drukte neemt in dit model aanzienlijk af omdat er geen sprake meer is van DSB, Drechtraad of AB. Er moet uiteraard wel geregeld tussen gemeenten ambtelijk en bestuurlijk worden afgestemd.

Overweging bij keuze

Wij hebben in dit voorstel twee hoofdvragen gesteld en vier opties gepresenteerd. Zoals wij al in de raadsvergadering van 18 februari 2020 hebben gemeld zijn we op dit moment niet op zoek naar een in beton gegoten voorkeur van onze gemeenteraad. Wij hebben die zelf ook nog niet. Wij geven u voor uw discussie wel enkele gedachten mee:

- Gezien de wens tot meer politieke sturing van uw raad, die wij overigens ook in andere gemeenten zien, denken wij dat serieuze stap nodig is. Dit kan betekenen dat van delegatie naar mandaat wordt gegaan en / of Dordrecht een groter stemgewicht krijgt.
- Dit betekent dat er twee serieuze opties zijn, die van elkaar verschillen in eigenaarschap en sturingsmogelijkheden (optie 3: aangepaste GRD en optie 4: centrumgemeente).
- Qua sturingsmogelijkheden biedt de centrumgemeenteconstructie ons de meeste voordelen. Echter, het gedeelde eigenaarschap van een stevige sociale dienst is ook een van de succesfactoren voor die dienst geweest en kan dat ook in de toekomst zijn.
- 100.000+ gemeenten kiezen voor hun samenwerking massaal voor de centrumgemeenteconstructie.
- Omvorming naar een centrumgemeenteconstructie is een ingrijpend bestuurlijk en organisatorisch proces, met serieuze impact op de organisatie van Dordrecht.

- Wij hebben ons in deze brief met name geconcentreerd op de taken van de sociale dienst. De eventuele consequenties voor de andere GRD-dochters verdienen ook veel aandacht en moeten meegewogen worden, maar kunnen niet bepalend zijn voor deze beweging.
- Wat het college betreft vallen de opties "niets veranderen" (optie 1) en stoppen met samenwerking (niet uitgewerkt als optie) af.

Welk (participatie)proces is doorlopen om tot dit voorstel te komen?

Met uw raad en met de colleges van de Drechtstedengemeenten zijn de diverse samenwerkingsvormen reeds kort besproken.

Hoe wordt dit betaald?

Op dit moment is nog niet inzichtelijk was de kosten per opties zijn.

Wat is het vervolg op het raadsbesluit?

Op donderdag 2 april 2020 vindt er een tweede collegeconferentie plaats waarin het college van Dordrecht de door uw raad aangegeven bandbreedte meeneemt in gesprek met de overige Drechtsteden-colleges.

Het college van Burgemeester en Wethouders

loco-secretaris

burgemeester